

บทสัมภาษณ์พิเศษ รองศาสตราจารย์วิจิตร กักตังรัตน์ ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เรื่อง เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน

โดย พิสนธ์ ศิวยพรหมณ์

■ ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ตรงกับ ค.ศ. ๑๙๙๕ ประเทศไทย * เพิ่มคุณค่าชีวิตไทย

เป็น "ปีแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศไทย" วงการ
อุดมศึกษาเอกชน ควรให้ความสนใจ และความสำคัญ
แห่งปีนี้ประการใดบ้าง

□ คณะกรรมการจัดงาน "ปีแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศไทย"
ได้กำหนดคำขวัญสั้น ๆ แต่มีความหมายกว้างไกลว่า

* เทคโนโลยีสารสนเทศก้าวไกล

* ประชาชาติไทยก้าวหน้า

* ข้อมูลข่าวสารพัฒนา

คำขวัญนี้จะช่วยขยายความให้เห็นเป็นสาระ
หลักในการนำไปประยุกต์เพื่อการพัฒนาวงการอุดมศึกษา
เอกชนได้ดังนี้ เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร (Information
Technology) เป็นนวัตกรรม (Innovation) หรือวิธีการใหม่
ในกระบวนการส่งข่าวสาร และถ่ายทอดการเรียนรู้โดยใช้เครื่อง
มือทันสมัยยิ่งขึ้นกว่าเดิม โดยคาดหวังว่า ข้อมูลข่าวสารเหล่านี้
จะเป็นแรงผลักดัน ให้มีการเปลี่ยนแปลงในองค์การในด้าน
นโยบาย และการดำเนินงานได้อย่างดี มีประสิทธิภาพกว่าเดิม

กล่าวคือ คาดหมายว่าเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารยุคใหม่นี้ จะช่วยให้มีการรวบรวมจัดลำดับข้อมูลข่าวสารได้มากกว่ารวบรวมได้เร็วเรียกใช้ได้ทันใจและให้ประโยชน์สูงสุด

เมื่อเราเริ่มทดลองใช้วิธีการใหม่ ยังถือเป็นขั้นตอนของนวัตกรรม ซึ่งเมื่อใช้และได้ผลดีอย่างทั่วถึงแล้ว ก็จะเป็นเทคโนโลยีการสื่อสารตามปกติต่อไป กระบวนการของนวัตกรรมนั้น ประกอบด้วย การริเริ่มแนวคิดใหม่ องค์การทดลองใช้และยอมรับแนวคิดนั้นพิสูจน์ว่าดี มีประสิทธิภาพแล้วองค์การก็นำนวัตกรรมนั้นไปใช้เป็นส่วนหนึ่งขององค์การต่อไป จึงนับได้ว่าเป็นการเริ่มใช้เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารตามปกติ เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารขององค์กรใดเมื่อได้สั่งสมและพัฒนาขึ้นก็จะเป็นรูปแบบ หรือวัฒนธรรมขององค์กรนั้นๆ และคนทั่วไปจะมองว่าวัฒนธรรมนั้น คือความเจริญก้าวหน้าขององค์กรนั้น ๆ นั่นเอง

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงจำเป็นต้องตื่นตัวอย่างเสมอในแง่ของการพัฒนาวัฒนธรรมตามนี้ที่กล่าวมานี้ ความตื่นตัวคงดังต่อไปนี้

- * การศึกษาแนวโน้มของเทคโนโลยีสารสนเทศ
- * การพัฒนาการสื่อสารให้ทันสมัย
- * การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเทคโนโลยีใน

ระหว่างสถาบันที่มีวัฒนธรรมใกล้เคียงกัน

■ เทคโนโลยีสารสนเทศกับเทคโนโลยีข่าวสารในประเทศไทย คาดหมายว่าจะก้าวไกลต่อไปอย่างไรบ้าง มีองค์กรใดคอยดูแลและพัฒนา

□ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ที่กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (ชื่อ

กระทรวงที่ยาวที่สุดของไทย) เป็นหน่วยงานอยู่ใต้อบรมหมายให้ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ดังกล่าวมาข้างต้น และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในประเทศไทย ที่นำมาใช้ในการศึกษา คือ เครือข่ายไทยสารซึ่งเป็นเครือข่ายเฉพาะเพื่อการศึกษา และวิจัย คอมาวงการธุรกิจสนใจและนำไปใช้แพร่หลายอย่างรวดเร็ว ใ้ทั้งภายในประเทศและเชื่อมโยงกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้ด้วย เรียกว่าเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่เชื่อมโยงครอบคลุมทั่วโลก ใ้ทั้งในวงการศึกษารัฐบาล วงการทหาร วงการธุรกิจ และอื่นๆ

ในประเทศไทย มีเครือข่ายทางการศึกษาที่รู้จักกันดี คือ นนทบุรีเน็ต ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาเน็ต ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทยูเน็ต ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศรีครังเน็ต ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นต้น

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ก็สามารถพัฒนาเป็น ดิฟฟิเน็ต ขึ้นได้มีชื่อเสียงทางไกลความเป็นจริงเลย

■ สมมติว่าเราจะมี DPU-NET เราจะเริ่มค้นความคิดและกำหนดทิศทาง อย่างไร

□ การจะตอบคำถามนี้ได้ควรจะย้อนมองหลังในการจัดตั้งเครือข่ายต่าง ๆ กันก่อน และย้อนดูความคุ้มค่าที่จะใช้เพื่อการศึกษาด้วย อินเทอร์เน็ตในไทยมีการพัฒนามาในช่วงเวลาไม่ถึงหนึ่งทศวรรษ ดังนี้

พ.ศ. ๒๕๓๐ เริ่มมีจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ขึ้นที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT)

พ.ศ. ๒๕๓๑ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ สนับสนุนการวิจัยโครงการเครือข่ายของมหาวิทยาลัยของรัฐ ๑๒ แห่ง และเข้างจรรติดต่อกับสหรัฐได้ด้วย

พ.ศ. ๒๕๓๔ มีการติดต่อจดหมายอิเล็กทรอนิกส์หรือ E-MAIL กันได้ในมหาวิทยาลัยของไทยและติดต่อกับออสเตรเลีย

พ.ศ. ๒๕๓๕ จุฬาฯได้รับการสนับสนุนให้พัฒนา E-MAILเป็นระบบอินเทอร์เน็ตสมบูรณ์แบบ และเชื่อมโยงกับมหาวิทยาลัยในประเทศ และใช้จ้งจรต่างประเทศ

พ.ศ. ๒๕๓๖ ขยายสมรรถนะอินเทอร์เน็ตเข้ามาครฐานสากล

พ.ศ. ๒๕๓๗ ขยายเครือข่ายไทยสารเป็น ๒๔ เครือข่าย มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนได้ใช้ถึง ๒๐ มหาวิทยาลัย (และมีการจัดตั้งศูนย์บริการในหน่วยงานเป็นของตนเองของ มทบ. จะติดตั้งเพิ่มที่ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาอีก ๑ จุด)

■ เราควรใช้อินเทอร์เน็ตให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าอย่างไร

□ อินเทอร์เน็ตมีเครือข่ายอยู่ทั่วโลกเกือบ ๔๐,๐๐๐ แห่ง มีเครื่องคอมพิวเตอร์เชื่อมโยงอยู่ ๓,๐๐๐,๐๐๐ เครื่อง นับจำนวนประเทศที่เป็นสมาชิกเกือบครบ ๑๐๐ ประเทศแล้ว ในอนาคตอันใกล้อินเทอร์เน็ตจะพัฒนาทางด่วนข่าวสาร (Information Superhighway) ที่ยิ่งใหญ่ที่สุด ฉะนั้น ความรู้อาจเรียนทันกันหมดทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว

การเติบโตของอินเทอร์เน็ตรวดเร็วมาก ทั้งสมาชิกเครือข่าย และปริมาณข้อมูลข่าวสาร ประโยชน์ของอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนโดยตรงกับการพัฒนาข้อมูลบนจอ

คอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์ยุคแรก เสนอได้เพียงตัวอักษรให้เรียกอ่านได้บนจอ ต่อมามีการพัฒนาเป็นรูปกราฟิกเป็นภาพเคลื่อนไหวคล้ายจริง และสามารถมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกันได้ คล้ายการประชุมโทรศัพท์ทางไกล (Video conference) ในประเทศไทยได้มีการเสนอการประชุมคอมพิวเตอร์ทางไกลมาแล้วเมื่อวันการสื่อสารแห่งชาติ เดือนสิงหาคม ๒๕๓๗ และในปี ๒๕๓๘ จะมีการประชุมคอมพิวเตอร์ทางไกลที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ ในโอกาสการศึกษาสุริยุปราคาเต็มดวงในปลายเดือนตุลาคม ศกนี้ การนำทางด่วนข่าวสารที่เชื่อมโยงได้จากทั่วโลกเข้ามาใช้ในวงการอุดมศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายต่ำกว่าทางด่วนข้อมูลอื่น ๆ น่าจะเป็นทางเลือกใหม่ของวงการอุดมศึกษาไทย

■ แนวคิดของการพัฒนาใช้ประโยชน์ทางด่วนข่าวสาร เพื่อการศึกษานี้จะเป็นไปได้เพียงใดในกรณีของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

□ การศึกษายุคใหม่มีแนวคิดเกี่ยวกับ ผู้เรียน กับองค์ความรู้แตกต่างกัน การศึกษายุคดั้งเดิม เป็นการจัดการศึกษาที่ผู้เรียนต้องเดินทางมายังห้องเรียนเมื่อพบอาจารย์ ความรู้จึงจะเกิดขึ้นได้ ต่อมาความรู้มีให้จะมีแต่ที่อาจารย์เท่านั้น หนังสือสื่อการสอนที่ครูแนะนำให้อ่านและสัมผัส เริ่มเป็นส่วนสำคัญ แนวคิดล่าสุด หนังสือและสื่อการสอน มิใช่จะมีได้แต่ในห้องสมุด และในห้องเรียนเท่านั้น ความรู้ที่อาจเคลื่อนไปหาผู้เรียนได้น่าจะอำนวยความสะดวกได้มากกว่าที่จะเข้าห้องสมุด หรือสัมผัสสื่อการสอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่อาจอำนวยความสะดวกที่จะแปลงสัญญาณความรู้และสื่อการสอนต่าง ๆ ส่งไปให้ผู้เรียน ณ แห่งหนใดก็ได้ ทั้งที่บ้าน ที่ทำงาน หรือที่นัดหมายชุมนุมกัน ที่จะอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้และสื่อการสอน (ซึ่งควรจะเปลี่ยนเรียกว่า "สื่อการเรียน" ได้

ประวัติรองศาสตราจารย์วิจิตร ภัคดิรัตน์

การศึกษา

- ๒๔๙๕ ป.ป. โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง ประสานมิตร
- ๒๔๙๗ อ.กศ. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร
- ๒๕๐๒ กศ.บ. (บริหารการศึกษา) วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร
- ๒๕๑๑ M.S. Radio & TV in Education, Colorado University (Boulder) และ Indiana University (Bloomington)

การฝึกอบรม

- ๒๕๐๓ การผลิตรายการเพื่อการศึกษาสถานีวิทยุโทรทัศน์ ABC ประเทศออสเตรเลีย (๖ เดือน)
- ๒๕๐๕ การผลิตรายการโทรทัศน์ของ CEPTA TV ประเทศอังกฤษ (๒ เดือน)
- ๒๕๐๗ การผลิตและจัดรายการโทรทัศน์ เพื่อการศึกษาของ NHK ประเทศญี่ปุ่น (๔ เดือน)
- ๒๕๒๐ การผลิตภาพยนตร์สารคดี ประเทศสหรัฐอเมริกา (๑ เดือน)
- ๒๕๒๓ การวิจัยทางเทคโนโลยีและสื่อสาร การศึกษา JSPS ประเทศญี่ปุ่น (๑ เดือน)

ประสบการณ์การประกอบอาชีพ

- ๒๕๙๘ อาจารย์วิทยาลัยครูพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก สอนวิชาการศึกษา และภาษาอังกฤษ
- ๒๕๐๒ ศึกษาในเทศก์ กองเผยแพร่การศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่ฝ่ายจัดการกระจายเสียงสถานีวิทยุศึกษา
- ๒๕๑๐ นักวิชาการศึกษา ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กรมวิชาการ ทำหน้าที่ฝ่ายโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
- ๒๕๒๒ โอนไปรับราชการมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ดำรงตำแหน่ง ผู้บริหารโดยตลอด ตามลำดับคือ
 - ผู้อำนวยการสำนักบริหารการศึกษา
 - ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ
 - ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีการศึกษา
 - รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนา
- ๒๕๓๖ ช่วยราชการในตำแหน่งรองอธิการบดี ฝ่ายวางแผนและพัฒนา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (ถึง ต.ค. ๓๖)
- พุทธศักราช ๒๕๓๖ - ปัจจุบัน ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ผลงานทางวิชาการ

- ๒๕๒๒ - ปัจจุบันเขียนตำราของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ระดับปริญญาตรี ๒๐ หน่วย
ระดับปริญญาโท ๓ หน่วย

งานพิเศษ

- อาจารย์พิเศษ

๒๕๑๒-๒๕๑๕

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒๕๑๓-๒๕๓๖

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒๕๓๑-๒๕๓๕

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

๒๕๓๑-๒๕๓๖	คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
๒๕๓๖-๒๕๓๖	คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
๒๕๓๗-	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
๒๕๔๑-๒๕๔๕	วิทยาการโรงเรียนการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ หลักสูตรฝ่ายอำนวยการประชาสัมพันธ์และหลักสูตรการผลิตรายการ
๒๕๔๓-๒๕๓๐	คณะมนุษยศาสตร์ (ภาควิชาสื่อสารมวลชน) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

- การจัดรายการวิทยุและโทรทัศน์และบทความหนังสือพิมพ์

- รายการโทรทัศน์ "มหาวิทยาลัยชาวบ้าน" ช่อง ๙ อสมท. ๕ ปี
- รายการวิทยุ "วันใหม่กับสยามกลการ" พล๑ เอฟเอ็ม ๖ ปี
- รายการวิทยุ "วัฒนธรรมกับชีวิต" วิทยุประเทศไทย ๘ ปี
- รายการ "เพื่อนของเด็ก" "โรงเรียนฤดูร้อน" "วิทยาทรรศ" "เกษตรหลังข่าว" "เสาร์สไมตร" "รู้ไว้ได้ประโยชน์" ฯลฯ ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๕, ๗ และ ๙ รวมกว่า ๑๐ ปี
- บทความทางหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและเดลินิวส์ ใช้นามปากกา "หนามไผ่" "หางเสือ" "หอคอยวิระ" "ภัสวดี" และ "สถาพร" ประมาณ ๘ ปี
- ผู้ดำเนินรายการวิทยุและโทรทัศน์ของ มสธ. ประมาณ ๑๕ ปี

กรรมการทางวิชาการที่สำคัญ

- ประเมินผลงานทางวิชาการระดับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และ รองศาสตราจารย์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศิลปากร และ สงขลานครินทร์
- การพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชนของธรรมศาสตร์ และสงขลานครินทร์
- การใช้ดาวเทียมเพื่อการศึกษาของ มสธ.
- การจัดรายการวิทยุ "ทม. ๑๐๐.๕ เอฟเอ็ม อสมท." ของทบวงมหาวิทยาลัย

ตำแหน่งทางวิชาการ

- ๒๕๒๓ ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ (ระดับ ๘)
- ๒๕๒๕ ดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ (ระดับ ๙)
- ๒๕๓๖-ปัจจุบัน อยู่ระหว่างการประเมินเพื่อดำรงตำแหน่ง ศาสตราจารย์พิเศษ

ทุกโอกาส

แนวคิดนี้เราสามารถนำไปปรับได้กับการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยในขณะที่นักศึกษาของเราเพิ่มมากขึ้นทุกปี ความรู้ใหม่ ๆ ระดับอุดมศึกษาที่พัฒนาขึ้นทุกปีด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัยน่าจะพัฒนาหน้าที่จากการสอนเป็นการอำนวยความสะดวกให้นักศึกษาเข้าถึงวิทยาการอุดมศึกษาที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์และทันสมัยได้มากยิ่งขึ้น

■ ขอลกลับไปยังอินเทอร์เน็ตอีกเล็กน้อยว่า มีอรรถประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและมีอรรถรส คือความน่าสนใจใฝ่เรียนประการใด

□ การบริการข้อมูลข่าวสารของอินเทอร์เน็ตเป็นการเตรียมศูนย์ข้อมูลไวล่วงหน้า แต่ข้อมูลล่วงหน้าที่จะพัฒนาก้าวหน้า

ไกลต่อไปในรูปแบบของทุกสื่อและทุกสาร อยู่ในบริการหนึ่งเดียว กล่าวคือ สดุดของการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตจะประมวลข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ที่ทันสมัยได้จากทุกมุมโลก หลอมรวมออกมาเสนอในรูปของ Hypermedia ที่มีทั้งข้อความ คำพูด ภาพ ภาพยนตร์ และการปฏิสัมพันธ์ รวมอยู่ในอุปกรณ์ชุดเดียวเท่านั้นและที่สำคัญ สื่อนี้พร้อมเสมอทั้ง ๒๔ ชั่วโมง ที่จะเสนอสรรพวิทยาการ ให้แก่ผู้ต้องการศึกษา เป็นห้องสมุด เป็นอาจารย์ เป็นแนวความคิดอ่านที่พร้อมบริการอยู่เสมอเปรียบเสมือนท่านมี "เซเว่น-อีเลฟเว่น" ทางการศึกษาอยู่ที่หน้าเตียงนอน คัดควงอาหารสมอง และสิ่งของเครื่องใช้ทางปัญญาได้ตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง จะเรียกอีกอย่างหนึ่งก็คือเราควรจะสรรหา ๗-๑๑ ทางปัญญาหรือจัดหา มินิมาร์ททางความรู้ ให้แก่ผู้เรียนของเราได้

หมายเหตุ : อินเทอร์เน็ต

เป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์จำนวนมาก รวม ๑๐๐ ประเทศทั่วโลกเข้าด้วยกัน เครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้เชื่อมโยงและขยายตัวอย่างรวดเร็วครอบคลุมหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในหลายประเทศ ประเทศไทยได้เชื่อมโยงกับเครือข่ายนี้โดยมีมหาวิทยาลัยกว่า ๒๐ แห่ง ต่อผ่านช่องทางสื่อสารเข้าสู่อินเทอร์เน็ตและหนึ่งในมหาวิทยาลัยเหล่านั้นมีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตอยู่ด้วย

ณ วันนี้ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้ให้บริการค้นข้อมูลสารสนเทศแก่นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไปผ่านเครือข่ายนี้ได้สำเร็จแล้ว ท่านสามารถเดินทางไปยังที่ต่าง ๆ อันเป็นแหล่งข้อมูลที่ท่านต้องได้ภายในเวลาไม่กี่วินาที บริการนี้มีให้ท่านเลือกสรร ณ แผนกพัฒนาระบบสารสนเทศ หอสมุดและศูนย์สนเทศ (ชั้น ๔) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต